

264 sider i farver. Stift bind. Pris 250 kr (incl. moms) + forsendelse. Forventes at udkomme i det tidlige forår 2012. Bogen kan bestilles ved henvendelse til forlaget på knud.knudsen@knudsen.mail.dk

Bogen baserer sig på "Nordens skærplanter" fra 2004, men er gennemrevideret og især tekstmæssigt stærkt udvidet, ligesom illustrationsdelen har fået et vældigt løft med et stort antal farvefotos, der dels er indsat på tekstsiderne, dels er samlede på 64 fototavler bagest i bogen.

Bogen omhandler samtlige skærplanter kendt fra Danmark. 70 arter samt yderligere 3 arter og 2 underarter fra vore nabolande er indgående beskrevet og illustreret på fuldsides tavler med tuschtegninger af habitus og alle nødvendige detaljer. 25 tilfældige indslæbninger er kort beskrevet, 9 af dem med fuldsides stregtegninger.

Bogens nøgler er reviderede i forhold til forgængeren, og der er tilføjet nye afsnit i indledningen omhandlede bl.a. rødlistede skærplanter, giftighed, allergier og skærplanter som landskabsukrudt.

På de følgende sider vises opslag fra bogen.

Forord	7
Indledning	8
Skærplantefamilien	9
Rødlistede og fredede skærplanter	15
Skærplanter som landskabsukrudt	16
Skærplanter og mennesker	17
Nøgler til skærplanter	22
Artsopslagenes opbygning	35
Artsopslag	36
Tilfældige adventiver	170
Nogle skærplanter fra Danmarks nabolande	184
Fagudtryk	191
Litteratur	193
Fototavler	195
Index	259

56. *Ligusticum scoticum* L.

Skotsk Lostilk

Fototavle

Flerårig hemikryptofyt. I reglen med talrige bladskud ved grunden. Med aromatisk duft ved knusning. Hele planten er glat.

Stængel: Opret, stribet og hul, 30-60(-70) cm, i reglen kraftigt rødviolet, dog ofte mere eller mindre grøn på den øvre del.

Blade: Mørkegrønne, glinsende og kødede, 1-2 gange fjersnitdelte (de nedre fremtræder ofte dobbelt 3-koblede). Bladafsnit bredt æglancetformede, nær basis med jævn rand og mod spidsen groft lappet-tandet. Nedre blade med lang, rødviolet stilk og markant skede.

Blomsterstand: Dobbeltskærm flad til svagt hvælvet med tydelige papiller på stænglen under såvel stor- som småskærme. Storskærmen indeholder 8-14 småskærme. Skærmstråler oftest rødviolette og blomsterstilke grønne. Storsvøb med 4-10 linieformede blade. Småsvøb med 6-10 (ofte 7) linieformede blade. Alle svøbblade hvidlige-purpurfarvede med mere eller mindre tydelig hindekant, ofte noget visne i frugt.

Blomster: Hvide-grønlighvide, af og til med rosa toning, og med regelmæssige kroner. Kronblade 1,5-2 mm lange med kort indbøjet spids. Alle blomster er tvekønnede.

Frugt: Elliptisk, 4-6 mm lang, lysebrun med smalvingede skarpe ribber. Med små bæger-tænder på toppen.

Blomstringstid: Fra midten af juni til midten af juli.

Biologi: Udstyret med store luftfyldte rum i frugtvæggen er frugterne særligt egnede til vandspredning, og spredes med havstrømme. Kromosomtall: $2n=22$.

Biotoper: Vokser kystnært i fuldt lys i klitter, især den hvide klit, men også langt ind i den grå klit.

Oprindelse, udbredelse og status:

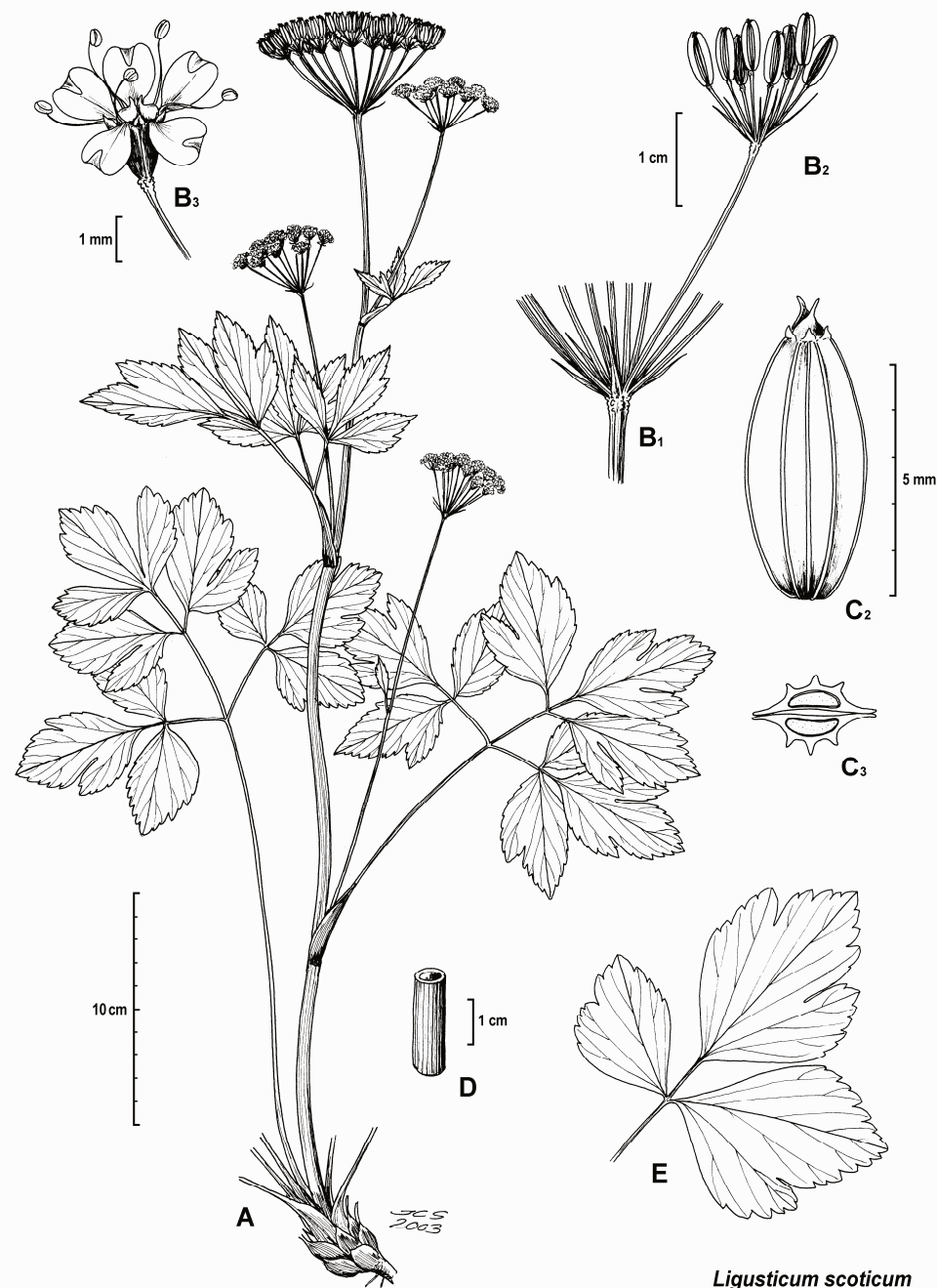
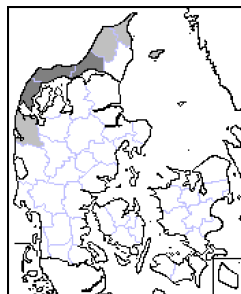
Hjemmehørende. De danske forekomster udgør artens udbredelsesmæssige sydgrænse. Den kendes i dag udelukkende fra Thy og Hanherred (ca. 50 adskilte bestande), hovedsageligt syd for Hanstholm. Her har arten mange voksesteder, hvoraf flere tæller flere end 1000 planter (den

største er anslået til ca. 4000 planter). Skotsk Lostilk vurderes at være i nogen fremgang i Thy, men en del bestande lider dog under at vokse direkte op til bevoksninger af Rynket Rose.

Tidligere fund fra Limfjorden, Vendsyssel og Læsø menes i dag at være forsvundet. Dertil kommer et fund som haveukrudt i Odense og en meget gammel tvivlsom angivelse fra Rødby (1765). Rødlisterstatus: Ikke truet, LC. Skotsk Lostilk er den eneste totalfredede skærmpflante i Danmark. Arten, der var en af de første totalfredede planter i landet, blev totalfredet ved Statsministeriets bekendtgørelse af 14. 5. 1938, og denne status blev bevaret ved den mere omfattende plantefredning i Miljøministeriets bekendtgørelse af 4. 2. 1991.

Totaludbredelse: Nordatlantiske kyster fra det nordøstlige Nordamerika, Sydgrønland og Island i nord til Skotland, Irland og Norddanmark i syd. Slægten *Ligusticum* omfatter ca. 30 arter.

Kendetegn og lignende arter: Skotsk Lostilk, der let kendes på stænglens rødviolette farve og de glinsende blade, kan ikke forveksles med andre arter.

Ligusticum scoticum

Mølgaard, P. 2003: Bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo – erfaringer og visioner. Urt 27 (2): 54-56.

Nielsen, C., Ravn, H.P., Nentwig, W. & Wade, M. (red.), 2005: Kæmpe-Bjørneklo – forebyggelse og bekæmpelse. Strategi for håndtering af en invasiv plante i Europa. – Skov og Landskab, Hørsholm.

Nielsen, H. 2008: Invasive arter som Kæmpe-Bjørnekloen skal udryddes. Urt 32 (1): 24-25.

Nielsen, H. 1979: Giftplanter. Gyldendals Grønne Håndbøger, København.

Ronse, A.C., Popper, Z.A., Preston, J.C. & Watson, M.F. 2010: Taxonomic revision of European *Apium* L.: *Helosciadium* W.D.J. Koch restored. Plant Syst Evol 287: 1-17.

Stoltze, M. & Pihl, S. (red.) 1998: Gulliste 1997 over planter og dyr i Danmark. Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen.

Søndergård, H. 2010: Nyt om floraen i Nordvestjylland. Natumyt (3): 169-175. (Biologisk Forening For Nordvestjylland)

Sideskærm – *Berula erecta*

Wind, P. 2000: Overvågning af rødlistede planter 1999. Danmark. Naturovervågning. Danmarks Miljøundersøgelser. 69 s. Arbejdsrapport fra DMU, nr. 131.

Wind, P. 2004: Den danske Rødliste. Urt 28 (3): 83-89.

Wind, P. 2010: Gift-Klaseskærm – ny hjemmehørende art for Danmark. Urt 34 (4): 110-113.

Wind, P. & Schou, J.C. 2010: Gift-Klaseskærm (*Oenanthe crocata*) – Ny planteart for Danmark. Flora og Fauna 116 (3): 81-83.

Tutin, T.G. 1980: Umbellifers of the British Isles. BSBI Handbook No. 2, London.

<http://redlist.dmu.dk> (Den danske rødliste)

<http://www.fynsk-natur.dk> (internetside siden 2005; tidsskrift i perioden 1985-2005)

1. *Hydrocotyle vulgaris* - Vandnavle